

**Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös jatkoselvitykseen ryhtymisestä Mehiläinen Oy:n ja
Fysios Holding Oy:n välistä yrityskauppaa koskevassa asiassa**

Sisällys

1	Asia	3
2	Asian vireilletulo	3
3	Ratkaisu	3
4	Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta	3
5	Yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltuminen järjestelyyn	3
6	Relevantit markkinat ja osapuolten markkina-asema	4
6.1	Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista	4
6.1.1	Fysioterapiapalvelut	5
6.1.1.1	Yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksama fysioterapia	5
6.1.1.2	Yksityisasiakkaiden itse maksama fysioterapia, josta saa Kela-korvauksen	6
6.1.1.3	Työnantajien maksama fysioterapia	7
6.1.1.4	Vakuutusyhtiöiden maksama fysioterapia	8
6.1.1.5	Julkisen sektorin ostopalveluna hankkimat fysioterapiapalvelut	8
6.1.1.6	Kelan korvaama vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapia	9
6.1.2	Psykoterapiapalvelut	9
6.1.3	Puheterapiapalvelut	10
6.1.4	Toimintaterapiapalvelut	11
6.2	KKV:n alustava arvio relevanteista markkinoista	12
7	Yrityskaupan kilpailuvaikutukset	13
7.1	Ilmoittajan näkemys yrityskaupan kilpailuvaikutuksista	13
7.2	KKV:n alustava arvio yrityskaupan kilpailuvaikutuksista	14
8	Johtopäätös	14
9	Sovelletut säännökset	15
10	Muutoksenhaku	15
11	Lisätiedot	15

1 Asia

Jatkoselvitykseen ryhtyminen yrityskauppa-asiassa Mehiläinen Oy / Fysios Holding Oy

2 Asian vireilletulo

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV" tai "virasto") on 9.9.2021 ilmoitettu järjestely, jossa Mehiläinen Oy ("Mehiläinen" tai "ilmoittaja") hankkii yksinomaisen määräysvallan Fysios Holding Oy:ssä ("Fysios").

3 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ryhtyy asiassa kilpailulain (948/2011) 26 §:n 1 momentin nojalla jatkoselvitykseen, jossa tutkitaan, estääkö käsiteltävänä oleva yrityskauppa kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla erityisesti siitä syystä, että sillä luodaan määräävä markkina-asema tai vahvistetaan sitä.

4 Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

1. **Mehiläinen** on terveys- ja sosiaalipalveluita tarjoava konserni, joka toimii laajalaisesti yksityisrahoitteisten terveystalveluiden ja julkisrahoitteisten terveys- ja sosiaalipalveluiden markkinoilla. Mehiläinen tarjoaa terapiapalveluita Mehiläinen-brändin alla sekä omistamiensa Psykkisen hyvinvoinnin keskus Komppi Oy:n ("Komppi"), Hippon Terapiaklinikka Oy:n ("Hippo") ja Kommunikointikeskus Arki Oy:n ("Kommunikointikeskus Arki") kautta. Mehiläisen pääomistaja on CVC Capital Partnersin hallinnoimat rahastot.
2. **Fysios** on fysioterapiaketju, joka tarjoaa erilaisia terveydenhoidon palveluita kehon ja mielen toimintakyvyn edistämiseksi tai arjessa selviämisen tueksi. Fysioksen liiketoiminnan pääpaino on fysioterapian eri osa-alueissa, minkä ohella Fysios tarjoaa muun muassa toiminta-, puhe- ja psykoterapiapalveluita sekä hierontaa. Fysioksen pääomistaja on suomalainen pääomasijoittaja Vaaka Partners Buyout Fund II Ky.

5 Yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltuminen järjestelyyn

3. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitetun yrityskauppailmoituksen mukaan Mehiläinen hankkii Fysioksen koko osakekannan. Järjestelyssä on kyse kilpailulain 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta määräysvallan hankkimisesta.
4. CVC Capital Partnersin yhteenlaskettu maailmanlaajuinen liikevaihto vuonna 2020 oli noin []¹ miljardia euroa. Mehiläinen-konsernin maailmanlaajuinen

¹ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tieto tai tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

liikevaihto vuonna 2020 oli noin 1 162,5 miljoonaa euroa, joka kertyi pääasiassa Suomessa tarjottavista palveluista. Fysios-konsernin maailmanlaajuisen liikevaihto vuonna 2020 oli noin 33,8 miljoonaa euroa, joka kertyi kokonaisuudessaan Suomesta.

5. Mehiläinen-konsernin ja Fysios-konsernin yhteenlasketun maailmanlaajuisen liikevaihdon ylittäessä 350 miljoonaa euroa ja molempien Suomesta kertyneen liikevaihdon ylittäessä 20 miljoonaa euroa kilpailulain 22 §:n mukaiset liikevaihtorajat ylittyvät, joten järjestelyyn sovelletaan kilpailulain yrityskauppaavalvontaa koskevia säännöksiä.
6. Kilpailulain 26 §:n 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto ratkaisee ensi vaiheessa, onko asiassa ryhdyttävä jatkoselvitykseen. Jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei anna päätöstä jatkoselvitykseen ryhtymisestä 23 työpäivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, yrityskaupan katsotaan tulleen hyväksytyksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ryhtyy asiassa jatkoselvitykseen tällä 23 työpäivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta antamallaan päätöksellä.

6 Relevantit markkinat ja osapuolten markkina-asema

6.1 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

7. Osapuolilla on ilmoittajan mukaan päällekkäistä toimintaa *terapiapalveluiden* markkinoilla Suomessa, sillä ne molemmat tarjoavat *fysio-, psyko-, puhe- ja toimintaterapiapalveluita*. Yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta merkityksellistä päällekkäistä toimintaa osapuolilla on ilmoittajan mukaan ainoastaan fysioterapiapalveluiden markkinoilla, mutta ilmoittaja on täydellisyyden vuoksi antanut tietoja myös psyko-, puhe- ja toimintaterapian segmenteistä, joissa osapuolilla on vähämerkityksistä päällekkäisyyttä.
8. Fysio-, psyko-, puhe- ja toimintaterapiapalveluita tuottavat Suomessa sekä yksityiset että julkiset toimijat, ja ilmoittaja katsoo terapiapalveluiden julkisen ja yksityisen tuotannon lukeutuvan samalle relevantille tuotemarkkinalle. Yksityisen ja julkisen sektorin terapiapalveluiden tarjonta on ilmoittajan mukaan pitkälti toisiaan korvaavaa, eikä julkisten ja yksityisten toimijoiden tuottamissa terapiapalveluissa ole loppukäyttäjän näkökulmasta merkittäviä eroja tarjottavien palveluiden sisällön osalta.² Ilmoittaja on kuitenkin toimittanut KKV:lle markkinatietoja eri terapiapalveluista pääasiassa ainoastaan yksityisen palveluntarjonnan osalta, jossa osapuolilla on merkittävin päällekkäisyys.
9. Ilmoittaja ei pidä yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimisen kannalta tarpeellisenä segmentoida yksityisten terapiapalveluiden eri muotoja edelleen maksajatahojen mukaan. Perusteellisuuden vuoksi ilmoittaja on kuitenkin toimittanut KKV:lle tietoja *fysioterapiapalveluista* maksajatahon mukaan

² Ilmoittaja näkee eroja hoitoon pääsyn nopeudessa ja hinnassa, mutta nämä erot eivät sen mukaan itsessään tarkoita, ettei yksityinen ja julkinen palveluntarjonta kilpailisi keskenään. Ilmoittajan näkemyksen mukaan julkinen sektori tarjoaa terapiapalveluissa vartenotettavan ja kilpailukykyisen vaihtoehdon asiakkaille.

jaoteltuna seuraavasti: i) yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksama fysioterapia; ii) yksityisasiakkaiden itse maksama fysioterapia, josta saa Kela-korvauksen; iii) työnantajien maksama fysioterapia; iv) vakuutusyhtiöiden maksama fysioterapia; v) julkisen sektorin ostopalveluna hankkimat fysioterapiapalvelut; ja iv) Kelan korvaama vaativan lääkinällisen kuntoutuksen fysioterapia. Psyko-, puhe- ja toimintaterapian osalta ilmoittaja on toimittanut KKV:lle markkinatietoja ilman maksajatahokohtaista jaottelua.

6.1.1 Fysioterapiapalvelut

10. Fysioterapiapalveluita käytetään kuntoutuksen tukena ja ennaltaehkäisevässä hoidossa. Fysioterapian erikisaloja ovat lasten fysioterapia, gerontologinen fysioterapia, ortopedismanuaalinen (OMT) terapia, lymfaterapia, psykofyysinen fysioterapia, aikuisneurologinen fysioterapia, hengitys- ja verenkiertoelimistön fysioterapia, työfysioterapia, urheilufysioterapia, lantiopohjan fysioterapia ja eläinfysioterapia. Fysioterapiaa ja muita tuki- ja liikuntaelimistön hoitomenetelmiä, kuten osteopatiaa, naprapatiaa, kiropraktiikkaa, hierontaa ja jalkaterapiaa, toteutetaan ilmoittajan mukaan usein myös yhtenä palvelukokonaisuutena, ja samat ammattilaiset tarjoavat useampaa hoitomenetelmää.
11. Mehiläinen tarjoaa fysioterapiapalveluita 69 paikkakunnalla Suomessa pääasiassa sen asiakaskuntaan kuuluville työterveysasiakkaille. Fysios tarjoaa fysioterapiapalveluita 53 paikkakunnalla. Ilmoittajan mukaan Fysios tarjoaa fysioterapiapalveluita pääosin Kelan vaativan lääkinällisen kuntoutuksen asiakkaille ja henkilöasiakkaille joko lääkärin läheteellä tai ilman. Huomattava osa Fysioksen fysioterapiapalveluiden myynnistä kertyy neurologisen fysioterapian palveluista.³ Alueellisesti tarkasteltuna osapuolilla on päällekkäisyyttä fysioterapiapalveluissa 26 seutukunnassa ja 35 paikkakunnalla.
12. Ilmoittaja on arvioinut fysioterapiapalveluiden kokonaismarkkinan arvon Suomessa (sis. julkinen ja yksityinen palveluntuotanto) olleen vuonna 2018 noin 478 miljoonaa euroa, josta julkisen sektorin osuus oli noin 150 miljoonaa euroa eli 31 %. Ilmoittajan arvion mukaan yksityisten fysioterapiapalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli myynnin arvolla mitattuna noin 330 miljoonaa euroa.⁴

6.1.1.1 Yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksama fysioterapia

13. Fysioterapiaan hakeudutaan ilmoittajan mukaan yksityisellä sektorilla pääsääntöisesti ilman lääkärin lähetettä itse maksavana asiakkaana. Ilmoittajan

³ Sekä Mehiläinen että Fysios tarjoavat varsinaisten fysioterapiapalveluiden lisäksi vähäisessä määrin toiminnoiltaan läheisesti fysioterapiaan liittyviä tuki- ja liikuntaelimistön hoitomuotoja, kuten hierontaa, naprapatiaa, osteopatiaa, jalkojenhoitoa, jalkaterapiaa, lymfaterapiaa ja kiropraktiikkaa.

⁴ Kaikki ilmoittajan esittämät arvot markkinoiden arvoista perustuvat muun muassa Nordic Healthcare Groupin arvioihin, Kelasto-dataan, Kelan terveyshuoltotilastoihin sekä Tilastokeskuksen dataan.

mukaan yksityishenkilöiden kokonaan itse maksavien fysioterapiapalveluiden markkinoita tulee tarkastella seutukuntakohtaisesti.

14. Ilmoittajan arvion mukaan yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksaman fysioterapian osuus yksityisistä fysioterapiapalveluista vuonna 2020 oli valtakunnallisesti noin 25 % (84,6 miljoonaa euroa). Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksaman fysioterapian markkinan arvo oli 24,2 miljoonaa euroa Helsingin seutukunnassa, 6,4 miljoonaa euroa Tampereen seutukunnassa ja 5,1 miljoonaa euroa Turun seutukunnassa. Muissa seutukunnissa, joissa osapuolilla on päällekkäistä toimintaa yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksamassa fysioterapiassa, markkinan arvo oli alle 5 miljoonaa euroa.
15. Ilmoittajan mukaan Mehiläisen ja Fysioksen yhteenlaskettu markkinaosuus yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksamassa fysioterapiassa oli vuonna 2020 valtakunnallisesti tarkasteltuna [5–10] %. Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli alle 10 % kaikissa muissa päällekkäisissä seutukunnissa paitsi Helsingin, Jyväskylän, Kouvolan, Raaseporin ja Vaasan seutukunnissa, joissa osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli yli 10 % mutta alle 20 %.
16. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat yksityisasiakkaiden kokonaan itse maksamassa fysioterapiassa ovat ilmoittajan mukaan valtakunnallisesti Coronaria (markkinaosuus [0–5] %), Terveystalo Oyj ([0–5] %), Suomen Fysiogeriatría Oy ([0–5] %), Tutoris Oy ([0–5] %) ja Pihlajalinna Oyj ([0–5] %).

6.1.1.2 Yksityisasiakkaiden itse maksama fysioterapia, josta saa Kela-korvauksen

17. Yksityiseen fysioterapiaan hakeudutaan ilmoittajan mukaan myös yksityisen tai julkisen terveydenhuollon lääkärin läheteellä, jolloin Kela-maksaa hoidosta sairaanhoitokorvausta.
18. Ilmoittajan mukaan yksityisasiakkaiden itse maksamien fysioterapiapalveluiden, joista he saavat Kela-korvauksen, markkinoita tulee tarkastella seutukuntakohtaisesti.
19. Ilmoittajan arvion mukaan yksityisasiakkaiden osittain Kela-korvatun fysioterapian osuus yksityisistä fysioterapiapalveluista vuonna 2020 oli valtakunnallisesti noin 20 % (64,9 miljoonaa euroa). Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna yksityisasiakkaiden osittain Kela-korvatun fysioterapian markkinan arvo oli 18,6 miljoonaa euroa Helsingin seutukunnassa ja alle 5 miljoonaa euroa kaikissa muissa seutukunnissa, joissa osapuolilla on päällekkäistä toimintaa yksityisasiakkaiden osittain Kela-korvatussa fysioterapiassa.
20. Ilmoittajan mukaan Mehiläisen ja Fysioksen yhteenlaskettu markkinaosuus yksityisasiakkaiden osittain Kela-korvatussa fysioterapiassa oli vuonna 2020 valtakunnallisesti tarkasteltuna [10–20] %. Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli alle 10 % Hämeenlinnan, Porin,

Rauman, Ylä-Savon ja Äänekosken seutukunnissa. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli alle 20 % Helsingin, Imatran, Joensuun, Jämsän, Kajaanin, Kemi-Tornion, Kotka-Haminan, Kuopion, Lahden, Mikkelin, Salon, Seinäjoen, Tampereen ja Turun seutukunnissa. Haapaveden-Siikalatvan, Jyväskylän, Kouvolan, Lappeenrannan, Oulun, Raaseporin ja Vaasan seutukunnissa osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli 20 % tai enemmän mutta alle 30 %.

21. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat Kelan osittain korvaamassa yksityisasiakkaiden fysioterapiassa ovat ilmoittajan mukaan valtakunnallisesti Terveystalo Oyj (markkinaosuus [5–10] %), Coronaria ([0–5] %), Pihlajalinna Oyj ([0–5] %), Suomen Fysiogeriatría Oy ([0–5] %) ja Tutoris Oy ([0–5] %).

6.1.1.3 Työnantajien maksama fysioterapia

22. Yksityisten fysioterapiapalveluiden piiriin hakeudutaan ilmoittajan mukaan myös työnantajien maksamana. Työnantajilla on lakisäätäinen velvollisuus järjestää ehkäisevät ja työkykyä ylläpitävät työterveyspalvelut (ns. lakisäätäinen työterveyshuolto), minkä lisäksi työnantajat voivat järjestää työntekijöilleen myös sairaanhoito- ja muita terveydenhuoltopalveluita, kuten fysioterapiapalveluita (ns. kokonaisvaltainen työterveyshuolto)⁵.
23. Työnantajien maksamien fysioterapiapalveluiden markkinoita tulee tarkastella sekä valtakunnallisesti että seutukuntaakohtaisesti. Ilmoittaja on toimittanut KKV:lle tietoja KL1 mukaisesta fysioterapiasta valtakunnallisesti ja KL2 mukaisesta fysioterapiasta sekä valtakunnallisesti että seutukuntaakohtaisesti.
24. Ilmoittajan arvion mukaan kaiken työnantajien maksaman fysioterapian osuus yksityisistä fysioterapiapalveluista vuonna 2020 oli noin 19 % (noin 63 miljoonaa euroa).
25. Ilmoittajan arvion mukaan työnantajien maksaman, KL1:n mukaisesti korvatuun fysioterapian markkinan arvo vuonna 2020 oli valtakunnallisesti noin 45 miljoonaa euroa. Mehiläisen markkinaosuus työnantajien maksaman, KL1 mukaisesti korvatuun fysioterapian osalta oli ilmoittajan arvion mukaan valtakunnallisesti tarkasteltuna [20–30] % ja Fysioksen markkinaosuus [0–5] %.
26. KL2:n mukaisesti korvatuun ja muun työnantajien maksaman fysioterapian markkinan arvo vuonna 2020 oli ilmoittajan mukaan valtakunnallisesti 18,8 miljoonaa euroa. Seutukuntaakohtaisesti tarkasteltuna markkinan arvo oli Helsingin seutukunnassa 6,2 miljoonaa euroa, Tampereen seutukunnassa 1,5 miljoonaa euroa ja Turun seutukunnassa 1,2 miljoonaa euroa. Kaikissa muissa 20 seutukunnassa, joissa osapuolilla on päällekkäisyyttä KL2:n mukaisesti korvatussa

⁵ Ennaltaehkäisevän ja työkykyä ylläpitävän työterveyshuollon kustannukset kuuluvat Kelan korvausluokkaan I ("KL1") ja työnantaja saa niistä Kela-korvausta. Yleislääkäritasaisen sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannukset, kuten kuuluvat Kelan korvausluokkaan II ("KL2").

ja muussa työnantajien maksamassa fysioterapiassa, markkinan arvo oli alle miljoona euroa.

27. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus KL2:n mukaisesti korvatussa ja muussa työnantajien maksamassa fysioterapiassa oli ilmoittajan arvion mukaan vuonna 2020 valtakunnallisesti [20–30] %. Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli alle 10 % Haapaveden-Siikalatvan, Kemi-Tornion, Rauman, Seinäjoen, Ylä-Savon ja Äänekosken seutukunnissa ja alle 20 % Joensuun, Salon ja Tampereen seutukunnissa. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli yli 20 % mutta alle 30 % Imatran, Jyväskylän, Kouvolan, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Mikkelin, Oulun, Porin, Turun ja Vaasan seutukunnissa. Kotka-Haminan seutukunnassa osapuolten markkinaosuus ylitti 30 % ja Helsingin seutukunnassa 40 %. Raaseporin seutukunnassa osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [50–60] %.
28. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat työnantajien maksamassa fysioterapiassa ovat ilmoittajan mukaan valtakunnallisesti Terveystalo Oyj (markkinaosuus [30–40] %), Pihlajalinna Oyj ([5–10] %), Coronaria ([0–5] %), Lääkärikeskus Aava Oy ([0–5] %) ja Finla Työterveys Oy ([0–5] %).

6.1.1.4 Vakuutusyhtiöiden maksama fysioterapia

29. Yksityisten fysioterapiapalveluiden piiriin hakeudutaan myös vakuutusyhtiöiden maksamana. Fysioterapiapalveluita sisältyy lakisääteisten vakuutusten lisäksi yksityishenkilöiden ja työnantajien vapaaehtoihin vakuutuksiin. Ilmoittajan mukaan vakuutusyhtiöiden maksamien fysioterapiapalveluiden markkinoita tulee tarkastella valtakunnallisesti.
30. Ilmoittajan arvion mukaan vakuutusyhtiöiden maksaman fysioterapian osuus yksityisistä fysioterapiapalveluista valtakunnallisesti vuonna 2020 oli noin 11 % (36,5 miljoonaa euroa). Ilmoittajan arvio osapuolten yhteenlasketusta markkinaosuudesta oli [10–20] %.
31. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat valtakunnallisesti vakuutusyhtiöiden maksamissa fysioterapiapalveluissa ovat Terveystalo Oyj (markkinaosuus [10–20] %), Fysi Partners Finland Oy ([10–20] %), Coronaria Oy ([0–5] %), Pihlajalinna Oyj ([0–5] %), Suomen Fysiogeriatría Oy ([0–5] %) ja Tutoris Oy ([0–5] %).

6.1.1.5 Julkisen sektorin ostopalveluna hankkimat fysioterapiapalvelut

32. Julkinen sektori, kuten kunnat ja sairaanhoitopiirit, hankkivat ilmoittajan mukaan fysioterapiapalveluita ostopalveluina tai osana suurempia ulkoistuksia.⁶

⁶ Osapuolista ainoastaan Mehiläisellä on ilmoittajan mukaan laajempia terveyspalveluiden ulkoistuksia, joiden yhteydessä se tuottaa fysioterapiaa muiden terveyspalveluiden ohessa. Mehiläinen ei ilmoittajan mukaan tuota fysioterapiapalveluita juurikaan ostopalveluina julkisille toimijoille. Fysioksella puolestaan ei ole lainkaan ulkoistuksia, mutta sillä on fysioterapian ostopalvelumyyntejä julkiselle sektorille.

Ilmoittajan mukaan terveydenhuollon ulkoistusten ja ostopalveluina hankittujen fysioterapiapalveluiden markkinoita tulee tarkastella valtakunnallisesti.

33. Ilmoittajan arvion mukaan julkiselle sektorille ostopalveluna tuotettujen fysioterapiapalveluiden osuus yksityisistä fysioterapiapalveluista valtakunnallisesti vuonna 2020 oli noin 5 % (16,5 miljoonaa euroa). Mehiläisen markkinaosuus julkiselle sektorille ostopalveluna tuotetun fysioterapian markkinalla oli ilmoittajan mukaan [0–5] % ja Fysioksen [10–20] %.
34. Ilmoittajan mukaan osapuolten tärkeimmät kilpailijat julkiselle sektorille ostopalveluna tuotetussa fysioterapiassa ovat valtakunnallisesti Coronaria Oy (markkinaosuus [10–20] %), Tutoris Oy ([5–10] %), Terveystalo Oyj ([5–10] %), Suomen Fysiogeriatría Oy ([0–5] %) ja Premius Kuntoutus Oy ([0–5] %).

6.1.1.6 Kelan korvaama vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapia

35. Yksityistä fysioterapiaa toteutetaan myös Kelan kokonaan kustantamana vaativana lääkinnällisenä kuntoutuksena, jonka edellytyksenä on julkisessa terveydenhuollossa lääkärin laatima kuntoutussuunnitelma. Palvelun tuottavat Kelan sopimuspalvelutuottajat. Kelan maksamia vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapiapalveluja voidaan ilmoittajan näkemyksen mukaan tarkastella valtakunnallisesti.
36. Ilmoittajan mukaan Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapian osuus yksityisistä fysioterapiapalveluista valtakunnallisesti vuonna 2020 oli noin 20 % (64,6 miljoonaa euroa). Mehiläisen markkinaosuus Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapian markkinalla oli ilmoittajan arvion mukaan [0–5] %⁷ ja Fysioksen [10–20] %.
37. Ilmoittajan mukaan osapuolten tärkeimmät kilpailijat Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapiassa ovat valtakunnallisesti Coronaria Oy (markkinaosuus [10–20] %), Tutoris Oy ([5–10] %), Premius Kuntoutus Oy ([0–5] %), Suomen Fysiogeriatría Oy ([0–5] %) ja Tuiran Fysio Oy ([0–5] %).

6.1.2 Psykoterapiapalvelut

38. Psykoterapia on hoitomuoto, jolla hoidetaan psyykkisiä vaikeuksia psykologisin menetelmin. Psykoterapeutti valitsee psykoterapiassa käytettävät menetelmät, jotka vaihtelevat asiakkaan yksilöllisten tarpeiden ja terapeutin työtapojen mukaan.
39. Psykoterapiapalveluiden kokonaismarkkinan arvo Suomessa (sis. julkinen ja yksityinen palveluntuotanto) oli ilmoittajan arvion mukaan vuonna 2018 noin 169 miljoonaa euroa. Suomessa tuotettavista psykoterapiapalveluista julkisen sektorin osuus on vähäisempi kuin muissa terapiamuodoissa, noin 6 %, kun taas

⁷ Mehiläinen tuottaa ilmoittajan mukaan Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen fysioterapiaa vain marginaalisesti ja ainoastaan Haapajärven-Siikalatvan seutukunnassa sekä omistamansa Hipon kautta.

yksityinen sektori tuottaa loput noin 94 %.⁸ Ilmoittajan arvion mukaan yksityisten psykoterapiapalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 192 miljoonaa euroa.

40. Mehiläinen tarjoaa psykoterapiapalveluita 26 paikkakunnalla paitsi oman brändinsä alla myös omistamiensa Hipon ja Kompin kautta. Fysios tarjoaa psykoterapiapalveluita 8 paikkakunnalla. Fysios on ilmoittajan mukaan kuitenkin erittäin pieni toimija psykoterapiassa. Osapuolilla on ilmoittajan mukaan päällekkäistä toimintaa psykoterapiapalveluissa Helsingin, Tampereen, Turun ja Vaasan seutukunnissa, vaikkakin Fysios on aloittanut palvelutuotannon Tampereen, Turun ja Vaasan seutukunnissa vasta vuonna 2021.
41. Ilmoittajan mukaan psykoterapiapalveluiden markkinaa tulee tarkastella valtakunnallisesti lukuun ottamatta yksityishenkilöiden kokonaan itse maksamia psykoterapiapalveluita, joita tulee tarkastella seutukuntaakohtaisesti. Ottaen huomioon osapuolten, erityisesti Fysioksen, psykoterapiatoiminnan pienimuotoisuuden, ilmoittaja on toimittanut KKV:lle markkinatietoja yksityisistä psykoterapiapalveluista sekä valtakunnallisesti että seutukuntaakohtaisesti yhtenä kokonaisuutena jaottelematta myyntejä maksajatahoittain.
42. Yksityisesti tuotettujen psykoterapiapalveluiden arvo vuonna 2020 oli ilmoittajan mukaan valtakunnallisesti 191,9 miljoonaa euroa. Seutukuntaakohtaisesti tarkasteltuna markkinan arvo oli Helsingin seutukunnassa 55,0 miljoonaa euroa. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus vuonna 2020 oli alle 10 % sekä valtakunnallisesti että Helsingin seutukunnassa.
43. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat yksityisessä psykoterapiassa valtakunnallisesti ovat Terveystalo Oyj (markkinaosuus [5–10] %), Terapiatalo Noste Oy ([0–5] %), Verve Terapia Oy ([0–5] %), Coronaria Oy ([0–5] %), Pihlajalinna Oyj ([0–5] %) ja Väestöliiton Hyvinvointi Oy ([0–5] %). Valtakunnallisesti osapuolten kanssa kilpailee ilmoittajan mukaan suuri määrä ketju- ja pienempiä toimijoita. Ilmoittajan mukaan suuremmista kilpailijoista Terveystalo tarjoaa psykoterapiapalveluita kaikissa osapuolten päällekkäisissä seutukunnissa ja Coronaria, Terapiatalo Noste, Verve Terapia ja Väestöliitto kukin kolmessa seutukunnassa.

6.1.3 Puheterapiapalvelut

44. Puheterapia on lääkinällistä kuntoutusta, jonka tavoitteena on parantaa henkilön toiminta- ja kommunikaatiokykyä helpottamalla puheen, kielen tai äänen käyttöä sekä niihin liittyviä vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin haasteita.

⁸ Vaikka julkisen sektorin osuus psykoterapiapalveluissa on muita terapiapalveluita vähäisempi, luo julkisen sektorin palvelutuotanto ilmoittajan mukaan kilpailupainetta yksityiselle sektorille myös psykoterapiapalveluissa johtuen muun ohella julkisen sektorin velvollisuudesta järjestää terveydenhuoltolain mukaiseen lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluva psykoterapia ja mielenterveystyöhön kuuluva psykoterapiahoito.

45. Puheterapiapalveluiden kokonaismarkkinan arvo Suomessa (sis. julkinen ja yksityinen palveluntuotanto) oli ilmoittajan arvion mukaan vuonna 2018 noin 109 miljoonaa euroa. Julkisen sektorin osuus Suomessa tuotettavista puheterapiapalveluista on ilmoittajan mukaan huomattava, noin 43 %, kun taas yksityinen sektori tuottaa loput noin 57 %. Ilmoittajan arvion mukaan yksityisten puheterapiapalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 68 miljoonaa euroa.
46. Mehiläinen tarjoaa puheterapiapalveluita yhteensä 14 paikkakunnalla. Mehiläisen puheterapiapalvelumyynneistä merkittävä osa tuotetaan Länsi-Pohjan ja Siikalatvan laajempien ulkoistusten yhteydessä. Fysios tarjoaa puheterapiapalveluita ainoastaan pääkaupunkiseudulla. Osapuolilla on päällekkäistä toimintaa puheterapiapalveluissa ainoastaan Helsingin seutukunnassa.
47. Ilmoittajan mukaan puheterapiapalveluiden markkinaa tulee tarkastella valtakunnallisesti lukuun ottamatta yksityishenkilöiden kokonaan itse maksamia puheterapiapalveluita, joita ilmoittajan mukaan tulee tarkastella seutukunta-kohtaisesti. Ottaen huomioon osapuolten, erityisesti Fysioksen, puheterapiatoiminnan pienimuotoisuuden, ilmoittaja on toimittanut KKV:lle markkinatietoja yksityisistä puheterapiapalveluista yhtenä kokonaisuutena sekä valtakunnallisesti että seutukunnittain jaottelematta myyntejä maksajatahoittain.
48. Ilmoittajan arvion mukaan yksityisten puheterapiapalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli edellä todetusti noin 68 miljoonaa euroa ja seutukunta-kohtaisesti tarkasteltuna Helsingin seutukunnassa noin 20 miljoonaa euroa. Yrityskauden toteutumisen myötä osapuolten (ml. Hippo ja Kommunikointikeskus Arki) yhteenlaskettu markkinaosuus puheterapiapalveluissa on vuoden 2020 myyntien perusteella valtakunnallisesti [5–10] % ja Helsingin seutukunnassa [5–10] %.
49. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat yksityisessä puheterapiassa valtakunnallisesti ovat Coronaria Oy (markkinaosuus [10–20] %), Tutoris Oy ([5–10] %), CogniMed Oy ([0–5] %), HLS-Fondo Oy ([0–5] %) ja Terapiamercurius Oy ([0–5] %). Valtakunnallisesti osapuolten kanssa kilpailee ilmoittajan mukaan suuri määrä ketju- ja pienempiä toimijoita. Alan merkittävimmät toimijat, kuten Coronaria, Tutoris, Terveystalo ja CogniMed, toimivat sekä valtakunnallisesti että Helsingin seutukunnassa.

6.1.4 Toimintaterapiapalvelut

50. Toimintaterapia on kuntoutusta, jonka tavoitteena on antaa henkilölle keinoja selviytyä omassa elinympäristössään ja omissa arkisissa toiminnoissa mahdollisimman itsenäisesti. Toimintaterapiaan hakeudutaan esimerkiksi neurologisen sairauden tai vamman, liikuntavamman, neuropsykiatrisen häiriön, motorisen kehityksen viiveen, aistivamman, vuorovaikutuksen ja sosiaalisten tilanteiden hallinnan vaikeuden ja ikääntymiseen tai työkykyyn liittyvän ongelman vuoksi.
51. Toimintaterapiapalveluiden kokonaismarkkinan arvo Suomessa (sis. julkinen ja yksityinen palveluntuotanto) oli ilmoittajan arvion mukaan vuonna 2018 noin 93 miljoonaa euroa. Julkisen sektorin osuus Suomessa tuotettavista

toimintaterapiapalveluista on ilmoittajan mukaan noin 58 % ja yksityinen sektori tuottaa loput noin 42 %. Ilmoittajan arvion mukaan yksityisten toimintaterapiapalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 45 miljoonaa euroa.

52. Mehiläinen tarjoaa toimintaterapiapalveluita yhteensä 13 paikkakunnalla. Mehiläisen toimintaterapiapalveluiden myynnistä merkittävä osa kertyy Länsi-Pohjan ja Siikalatvan laajempien ulkoistusten yhteydessä tuotettavista toimintaterapiapalveluista. Fysios tarjoaa toimintaterapiaa kahdeksalla paikkakunnalla. Osapuolilla on päällekkäisyyttä Helsingin, Jyväskylän, Lahden ja Tampereen seutukunnissa, vaikkakin Fysios on aloittanut palvelutuotannon Jyväskylän seutukunnassa vasta vuonna 2021.
53. Ilmoittajan mukaan toimintaterapiapalveluiden markkinaa tulee tarkastella valtakunnallisesti lukuun ottamatta yksityishenkilöiden kokonaan itse maksamia toimintaterapiapalveluita, joita ilmoittajan mukaan tulee tarkastella seutukuntakohtaisesti. Ottaen huomioon osapuolten toimintaterapiatoiminnan pienimuotoisuuden ilmoittaja on toimittanut KKV:lle markkinatietoja yksityisistä toimintaterapiapalveluista yhtenä kokonaisuutena sekä valtakunnallisesti että seutukunnittain jaottelematta myyntejä eri maksajatahoille.
54. Yksityisesti tuotettujen toimintaterapiapalveluin arvo vuonna 2020 oli ilmoittajan mukaan valtakunnallisesti 45,5 miljoonaa euroa. Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna markkinan arvo oli Helsingin seutukunnassa 13,0 miljoonaa euroa, Lahden seutukunnassa 1,7 miljoonaa euroa ja Tampereen seutukunnassa 3,4 miljoonaa euroa. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus vuonna 2020 oli valtakunnallisesti tarkasteltuna [10–20] %. Seutukuntakohtaisesti tarkasteltuna osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli vuonna 2020 alle 10 % Helsingin ja Lahden seutukunnissa ja yli 20 % mutta alle 30 % Tampereen seutukunnassa.
55. Ilmoittajan mukaan osapuolten tärkeimmät kilpailijat yksityisessä toimintaterapiassa valtakunnallisesti ovat Coronaria Oy (markkinaosuus [20–30] %), Tutoris Oy ([5–10] %), Mimmin Terapia Oy ([0–5] %), Attendo Terapia Oy ([0–5] %) ja Premius Kuntoutus Oy ([0–5] %). Valtakunnallisesti osapuolten kanssa kilpailee ilmoittajan mukaan suuri määrä ketju- ja pienempiä toimijoita. Ilmoittajan mukaan suuremmista kilpailijoista esimerkiksi Coronaria toimii kaikissa osapuolten päällekkäisissä seutukunnissa.

6.2 KKV:n alustava arvio relevanteista markkinoista

56. Asian selvitysvaihe huomioon ottaen KKV ei ota tässä päätöksessä täsmällisesti kantaa relevanttien markkinoiden määrittelyyn.
57. KKV:n alustavan arvion mukaan yksityisten terapiapalveluiden eri muotojen tarkasteleminen maksajatahokohtaisesti jaoteltuna on ilmoittajan näkemyksestä poiketen perusteltua yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimiseksi ainakin fysioterapiapalveluissa.

58. Ilmoittajan mukaan eri terapiapalveluiden maantieteellisiä markkinoita on kapeimmillaankin tarkastettava seutukuntaakohtaisesti. Viraston alustavien havaintojen perusteella jatkoselvityksessä on perusteltua tarkastella ainakin yksityisasiakkaiden maksamien fysioterapiapalveluiden maantieteellisen markkinan laajuutta ottaen huomioon huomattavat etäisyydet seutukuntien sisällä.
59. Useissa viraston vastaanottamissa lausunnoissa on myös tuotu esille eroja julkisen ja yksityisen sektorin palvelutarjonnan sisällössä ja todettu, etteivät julkinen ja yksityinen palvelutarjonta kilpaile keskenään, vaan korkeintaan täydentävät toisiaan. Virasto pitää todennäköisenä, että ilmoittajan näkemyksestä poiketen yksityinen ja julkinen palvelutarjonta eivät ainakaan fysioterapiapalveluissa kuulu samalle relevantille tuotemarkkinalle.

7 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

7.1 Ilmoittajan näkemys yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

60. Yrityskauppa ei ilmoittajan mukaan aiheuta ongelmia tehokkaalle ja toimivalle kilpailulle terapiapalveluiden markkinoilla tai niiden kapeammilla segmenteillä Suomessa.
61. Terapiapalveluiden markkinat ovat ilmoittajan mukaan Suomessa yleisesti hyvin kilpailulliset ja fragmentoituneet eikä järjestely siten aiheuta merkittäviä muutoksia markkinoiden rakenteessa. Fysio-, psyko-, puhe- ja toimintaterapiapalveluiden markkinoille jää yrityskaupan toteutumisen jälkeen tehokasta kilpailua, koska yrityskaupasta aiheutuvat muutokset markkinarakenteessa seutukunnissa, joissa osapuolilla on päällekkäistä toimintaa, ovat varsin vähäisiä. Mehiläinen kohtaa merkittävää kilpailupainetta muilta toimijoilta niin valtakunnallisesti kuin seutukuntatasolla erityisesti fysioterapiapalveluiden markkinoilla.⁹
62. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolten terapiapalvelutarjonta eroaa toisistaan ja on lähinnä toisiaan täydentävää. Vaikka molemmat osapuolet tuottavat terapiapalveluita, erityisesti fysioterapiapalveluita, keskittyy osapuolten toiminta ilmoittajan mukaan eri osaamisalueisiin ja asiakasryhmiin.
63. Ilmoittaja korostaa, että sekä Mehiläisen että Fysioksen itsenäisillä ammatinharjoittajilla säilyy yrityskaupan jälkeen mahdollisuus vapaasti päättää, missä toimipaikoissa ne palvelevat omia asiakkaitaan. Yrityskaupan myötä ei ilmoittajan mukaan synny lukittua terapeutti-reserviä, jolla voisi olla markkinoilla Mehiläisen kilpailijoihin nähden poissulkevia vaikutuksia, koska itsenäisten ammatinharjoittajien ja suurempien, eri terapiapalveluita tarjoavien yritysten väliset sopimukset eivät ole eksklusiivisia.

⁹ Osapuolten kanssa kilpailee ilmoittajan mukaan fysioterapiapalveluissa valtakunnallisesti suuri määrä ketju- ja pienempiä toimijoita. Ilmoittajan mukaan suuremmista ketjukilpailijoista Terveystalo tarjoaa fysioterapiapalveluita kaikissa osapuolten päällekkäisissä seutukunnissa ja Coronaria sekä Pihlajalinna reilusti suurimmassa osassa.

7.2 KKV:n alustava arvio yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

64. Tässä päätöksessä esitetyt KKV:n näkemykset yrityskaupan kilpailuvaikutuksista ovat alustavia, eivätkä ne muodosta tyhjentävää luetteloa mahdollisista kilpailuongelmista.
65. KKV on alustavassa tarkastelussaan valinnut tarkasteltavaksi viisi seutukuntaa, joissa osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet fysioterapiapalveluiden maksajatahokohtaisesti jaotelluilla markkinoilla nousevat ilmoittajan arvion mukaan yli 10 prosentin ja joissa Mehiläisen markkinaosuus kasvaa yrityskaupan myötä merkittävästi. Tarkasteltavien seutukuntien valintaan vaikuttivat myös selvityksen toteuttamiseen liittyvät näkökohdat.¹⁰
66. Virasto selvitti osapuolten markkinaosuuksia Turun, Jyväskylän, Kouvolan, Lahden ja Raaseporin seutukunnissa. Selvityksen tarkoituksena oli tarkastella ilmoittajan kokonaismarkkina-arvioiden yleistä luotettavuutta sekä arvioida osapuolten ja muiden toimijoiden markkinaosuuksia valituissa seutukunnissa.
67. KKV:n alustavan rakenteellisen tarkastelun perusteella osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet fysioterapiapalveluiden seutukuntakohtaisilla markkinoilla maksajatahokohtaisesti tarkasteltuna vaikuttavat nousevan ilmoittajan arvioita selkeästi korkeammiksi etenkin yksityisasiakkaiden maksamassa fysioterapiassa Jyväskylän, Kouvolan, Lahden ja Raaseporin seutukunnissa. Alustavassa selvityksessä havaittaviin korkeita markkinaosuuksia myös työnantajien maksamassa, KL2-korvausluokkaan kuuluvassa fysioterapiassa kaikissa tarkastelluissa seutukunnissa.
68. Markkinaosuustarkastelua on ensi vaiheen käsittelyssä vaikeuttanut ilmoittajan kokonaismarkkinoiden koosta antamat liian suuriksi osoittautuneet arviot sekä muiden markkinoilla toimivien yritysten saatavilla olevien liikevaihtotietojen puutteellisuus ja liikevaihtotietojen selvittämisen vaatima aika. Seutukunta- ja paikkakuntakohtaisten kokonaismarkkinoiden koon sekä yrityskaupan osapuolten ja niiden kilpailijoiden markkinaosuuksien selvittämistä on perusteltua jatkaa jatkoselvityksessä.

8 Johtopäätös

69. Edellä kuvatuin perustein Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää yrityskaupan kilpailuvaikutusten selvittämisen jatkamista tarpeellisena.
70. KKV:n alustavan tarkastelun perusteella yrityskauppa saattaa aiheuttaa haitallisia kilpailuvaikutuksia fysioterapiapalveluiden markkinoilla useissa seutukunnissa etenkin yksityisasiakkaiden maksaman fysioterapian markkinoilla. Lisäksi yrityskaupan kilpailuvaikutuksia työnantajien maksaman fysioterapian

¹⁰ Tarkastelun ulottaminen kaikkiin päällekkäisiin seutukuntiin tai edes kaikkiin edellä mainitut kriteerit täyttäneisiin seutukuntiin olisi ollut ensimmäisen vaiheen tutkinnan aikana käytännössä mahdotonta kontaktoitavien yritysten suuren lukumäärän vuoksi.

markkinoilla on edelleen selvitettävä. Yrityskaupan kilpailuvaikutusten yksityiskohtainen tutkiminen jatkoselvityksessä on aiheellista.

9 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

10 Muutoksenhaku

Kilpailulain 49 a §:n perusteella yrityskaupan ilmoittaja ei saa hakea muutosta tähän päätökseen valittamalla.

11 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Aino Jankari, puhelin 029 505 3032, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Asiantuntija

Aino Jankari